

Reactie van het Nova College voor de internetconsultatie betreffende de aanscherping van de generieke kwalificatie-eisen Loopbaan en burgerschap in het mbo.

Allereerst willen we opmerken dat we blij zijn dat het kritisch denken van mbo-studenten de aandacht krijgt die het verdient en middels een kwalificatie-eis een plek krijgt in het mbo-onderwijs.

Wij maken graag van de mogelijkheid gebruik om te reageren op de concept regeling. Onze reactie betreft een drietal onderwerpen: definitie, doel en implementatie.

Definitie

We zouden graag zien dat de term kritisch denken nader wordt toegelicht. We adviseren daarbij de operationalisering van de term kritisch denken aan te houden die in het onderzoek “Toegerust voor de toekomst” wordt aangehouden, nl. :

- Het vermogen om informatie(bronnen) op waarde te schatten: het onderscheid kunnen maken tussen argumenten, beweringen, feiten en aannames;
- Het perspectief van anderen in kunnen nemen;
- Reflecteren op eigen opvattingen, beslissingen , handelingen.

Wellicht is het raadzaam om de eis op een vergelijkbare manier te omschrijven als de kwalificatie-eisen van de burgerschapsdimensies.

Doel

In de nota van toelichting wordt het wetsvoorstel beargumenteerd. Wij hebben daarin drie lijnen onderscheiden, te weten toekomstgericht onderwijs, de rol van onderwijs in aanpak radicalisering en versterking burgerschapsonderwijs.

- Vanuit de eerste argumentatielijn zijn kritische denkvaardigheden noodzakelijk voor de samenleving die zich kenmerkt door razendsnelle veranderingen en technische ontwikkelingen en een daarbij horend toekomstgericht onderwijs. Kritisch denken wordt expliciet als een van de 21^e eeuwse vaardigheden genoemd. (Brief OC&W 2 juni 2014)
- Vanuit de tweede argumentatielijn zijn kritische denkvaardigheden noodzakelijk om op een open manier een dialoog voeren over normen en waarden en maatschappelijk gevoelige thema's. Een veilig pedagogisch klimaat op scholen kan een voedingsbodem voor radicalisering wegnemen (Brief OC&W 16 maart 2015)
- De derde argumentatielijn heeft te maken met vragen die zijn gesteld rondom de kwaliteit van burgerschapsonderwijs (o.a. de motie Rog) en maatregelen van de minister om het burgerschapsonderwijs de versterken.

In de nota van toelichting worden deze lijnen echter niet expliciet onderscheiden, maar door elkaar gebruikt. Hierdoor ontstaat een diffuus beeld van het doel om expliciet kritische denkvaardigheden in de wet op te nemen bij Loopbaan en Burgerschap. Tegelijkertijd staat in het wetsvoorstel de tekst ‘met het oog op weerbaarheid’. In gedachten de drie argumentatielijnen en ook de definitie van kritische denkvaardigheden geeft ‘weerbaarheid’ niet volledig weer waarom kritisch denken expliciet in de wet moet worden opgenomen. Daarnaast wordt weerbaarheid verder niet toegelicht, waardoor het op meerdere manieren te interpreteren is. ‘Weerbaarheid’ suggereert bovendien dat je tegen iets of iemand moet weren.

Implementatie

De betekenis en de doelen van kritisch denken moeten zó beschreven staan dat scholen een helder startpunt hebben om het onderwerp concreet te maken voor de onderwijspraktijk.

Het onderwijs heeft daarnaast behoefte aan suggesties hoe deze om te zetten in een aanpak die effectief is in te voegen in het onderwijs, relatief eenvoudig kan worden geïmplementeerd zodat we de inspanningsverplichting van de student kunnen aantonen. Daarbij is nog een aandachtspunt: het gaat m.n. om het aanleren van vaardigheden. Is er ook een rol weggelegd voor kennis? En hoe beïnvloeden we daarnaast de houding van de student ?

We vertrouwen erop dat dit laatste met name zal worden opgenomen in de handreiking die wordt opgesteld.